

Manipulácia papierového zlata

zo strany centrálnych bánk.

Papierového zlata je na trhu prebytok, na fyzické zlato vo forme tehličiek sa čaká. **Ako je to možné**, že existuje papierové zlato, čo to vlastne je a ako to ovplyvňuje cenu reálneho zlata?

V tomto krátkom článku sa vám pokúsim vysvetliť, **ako funguje papierové zlato** a prečo v hospodárskych novinách počujete, že ponuka zlata je najvyššia za 65 rokov a preto je cena klesá.

Manipuláciu odhalili regulačné úrady.

V poslednom období sa zvyšuje záujem o možnú **manipuláciu na trhu s drahými kovmi**. Vyšetrowanie všetkých priestupkov ešte nie je ukončené, ale čiastočné finančné tresty za manipuláciu Londýnskej medzinárodnej ceny zlata pre veľké objemy – London Fixing (aj keď prebieha odvolacie konanie) už ukázali, že **problém je tak vypuklý**, že už nie je možné ho prehliadať. A manipulácia ceny zlata je možná iba na burze pomocou papierového zlata.

Čo je papierové zlato?

Papierové zlato je zlato obchodované na burze vo forme kontraktov futures, alebo opcí. Papierové je preto, lebo **fyzicky neexistuje** – nikto ho fyzicky nemal a nikto ho fyzicky ani nechcel.

Na burze sa **špekuluje**. Kto si myslí, že burza určuje férovú cenu, mal by sa vrátiť napríklad o 100 rokov dozadu. Vtedy naozaj burza určovala cenu komodity – napríklad pšenice. Na burze sa stretol dopyt – producenti chleba alebo cestovín a ponuka – farmári, ktorí pestovali pšenicu. Podľa veľkosti dopytu a ponuky sa na burze stanovila cena.

Príklad:

Ludom na celom svete začali strašne chutiť cestoviny, preto producenti vo veľkom začali kupovať pšenicu. Keďže úroda v tom roku nebola ktovieaká, ceny stúpali, lebo veľa ľudí chcelo pšenicu, ktorej bolo málo. Opačne, keď bol vynikajúci rok pre farmárov, museli znižovať ceny, lebo pšenicu vypestovali aj tí najväčší šuflikanti.

Dnes je **burza veľká špekulácia – kasíno**. Ak si kúpite na burze kontrakt zlata, **nechcete tehlu**. Myslíte si, že to dnes lacno kúpite a zajtra draho predáte a na tom zarobíte. Ak klesne, prerobíte. Alebo, a **to nie všetci vedia**, môžete na burze predať zlato (áno, aj keď ho nemáte) a keď cena klesne, zarobíte. A keď zasa stúpne, prerobíte.

Nedáva vám to zmysel? Hneď a k tomu dostaneme. Sám som **mal otvorené ústa**, keď som o tom prvý krát počul pred 10 rokmi.

Obchodovanie na burze v skratke.

Na komoditnej (a aj všetkých ostatných) burze platí 5 základných pravidiel:

1. pravidlo

Nikto nechce fyzicky získať komoditu. Napríklad ak obchodujem s ropou, chcem ju kúpiť na burze, ak cena stúpne predať a zinkasovať zisk. Určite nechcem dostať ropu domov a skladovať ju v garáži. **Takto fungujú tzv. futures obchody**, tzv. špekulatívne obchody bez fyzickej dodávky.

2. pravidlo

Kontrakt je presne stanovené množstvo a kvalita komodity. Môže to byť futures, opcia, alebo iný derivát derivátov. Pri zlato je **kontrakt 100 uncí zlata** v najvyššej rýdzosti. Ak chcete kúpiť viac, musia sa kúpiť 2 kontrakty – 200 uncí zlata.

3. pravidlo

Obchod sa uskutoční vtedy, keď sa **spojí kúpa a predaj**. Existuje teda niekto, kto chce predávať kontrakt a niekto, kto chce kontrakt kupovať **za tú istú cenu**.

4. pravidlo

Kontrakt sa musí uzatvoriť do konca expirácie. Každý kontrakt má svoju expiráciu – v určitom čase sa s ním skončí obchodovanie. Toto vysvetľujem nižšie.

5. pravidlo

Nemusíte mať všetky peniaze na celý nákup kontraktu – stačí Vám **záloha - margin (kolaterál)**. Je to suma, ktorá umožňuje nakúpiť jeden kontrakt zlata. Jej výška je nižšia, ako by bolo potrebné na 100 uncí zlata v prípade reálneho nákupu. Aktuálne je margin 4 100 USD na kontrakt (100 uncí). Pri reálnom nákupe by bolo potrebných 108 000 USD. Nato, aby ste **mohli na burze nakúpiť zlato**, Vám **stačí 3,8% z hodnoty zlata**, ktoré kupujete. Ale **zisk alebo strata sa počíta na celý objem**. Takže ak cena rastie, Váš zisk sa počíta z celého objemu – 100 uncí.

Obchodovanie na nárast alebo na pokles ceny.

Na burze môžu obchodníci špekulovať **na rast ceny, tzv. long alebo na pokles ceny tzv. short**.

Príklad na špekulovanie na rast ceny – long.

Toto je klasický príklad ako iné investovanie. Kúpiť lacno a prediť draho. Poplatky sú zanedbateľné, nebudem ich brať do úvahy.

Chcem obchodovať na burze a čakám, že **cena zlata pôjde tento mesiac hore** a preto chcem na tom zarobiť. **Kúpim si jeden kontrakt** na burze Comex v Chicagu. **Mám dve možnosti** – môžem si to kúpiť na burze hneď za aktuálnu cenu alebo si počkám na lepšiu cenu (poviem burze: Kúp mi to, keď to klesne o x USD).

Pre príklad rátajme, že to chcem hneď za trhovú cenu, nechcem čakať – cena za uncu zlata je 1080 USD. Potrebujem na to momentálne 4100 USD. Za to si kúpim 1 kontrakt – 100 uncí zlata.

Vtip je v tom, že za 4100 USD budem na burze kontrolovať 108 000 USD (to je hodnota 100 Uncí zlata). Hovorí sa tomu **obchodovanie na páku** – mám teda páku 1:26 – stačí mi iba 4100 USD, aby som kontrolovať 108 000 USD.

Zisk a strata.

Cena je 1080 USD za trojsku uncu. Zajtra cena stúpne na 1090 USD za uncu - nárast o 10 dolárov. Keďže mám kontrakt - 100 uncí, u mňa je to nárast o 1000 USD. Zarobil som 1000 USD z mojich pôvodných 4100 som urobil zisk 24% za deň – nie zlé. Ak ale klesne o 10 USD, som s strate 1000 USD alebo 24%. **To je obchodovanie na páku** na rast ceny – long.

Príklad na špekulovanie na pokles ceny – short.

Cena zlata je 1080 USD za uncu a ja mám na burze na účte 4100 USD. Ale myslím si, že zajtra bude cena zlata klesať, tak **urobím predaj 1 kontraktu**. Áno, počujete dobre, **predám zlato, aj keď som ho nikdy nemal !!! Ja, obyčajný a urobím to od počítača**.

Ak zajtra cena klesne o 10 USD na uncu, tak ho späť kúpim a som v zisku 1000 USD. Najskôr predám, potom kúpim. A keďže som kúpil za menej, ako som predal, mám zisk. V tomto prípade špekulácie na pokles **je jedno, že ste to skôr predali, ako kúpili**. To je vec, čo?

Špekulácia na rast - long	Špekulácia na pokles - short
kúpim a potom predám	predám a potom kúpim
↑ zisk, ak rastie cena	↑ zisk, ak cena klesá
↓ strata, ak cena klesá	↓ strata, ak cena rastie.

Dokedy môžeme obchodovať?

Ako sme spomínali, každý kontrakt má svoju **exspiráciu** – v určitom čase sa **s ním skončí obchodovanie**. Pri zlate je to napríklad kontrakt s exspiráciou December 2015. V presne určenom čase sa obchodovanie s týmto kontraktom skončí.

Buď sa kontrakt uzatvorí, alebo expiruje. Čo to znamená? **99% obchodov** sa končí tým, že sa kontrakt **uzatvorí**. Ak máte kontrakt kúpený, tak ho predáte na burze, ak máte kontrakt predaný, tak ho späť kúpите na burze. Vždy za aktuálnu cenu a vždy máte komu – o to sa stará burza.

Ten, kto svoj **kontakt neuzatvorí**, a

- **mal kontrakt kúpený (long)**, musíte si zlato prevziať a doplatiť zvyšok sumy do 108 000 USD, keďže mal zaplatený iba margin – 4100 USD. Suma sa ešte navýši, lebo Vám ho dovezu zo skladov burzy a podobne.
- **mal kontrakt predaný (short)**, musí zlato dodať na burzu.

Ako sa teda manipuluje cena zlata?

Ak ste **banka** a máte dosť peňazí, **predávate** na burze kontrakty a **manipulujete cenu** smerom dole. Ako sme si ukázali, **zlato na to nepotrebuje**, stačí Vám veľké množstvo peňazí.

Ukážeme si **príklad, ako to presne funguje na burze**. Ja budem banka, ktorá bude manipulovať cenu. :-) A mám veľa peňazí.

Na burze to funguje takto:

1. Cena za uncu sa stanoví tak, že je to **vždy posledný obchod (kúpa - predaj)**. Preto sa cena každú sekundu mení, lebo sa uzatvárajú nové a nové obchody. Takže podľa nášho príkladu bol **posledný obchod** medzi tým, kto kupoval a ten kto predával **za cenu 1080 USD za uncu**.
2. Väčšina obchodníkov si **dopredu nastaví cenu**, ktorá je pre nich prijateľná – kde by chceli kupovať. **Janko** si myslí, že klesne na 1075 USD, **Peter** si myslí, že dnes klesne až na 1065 USD a **Zuzana** si myslí, že to bude ešte viac – 1040 USD.
3. Ale potom sú tu aj tí, ktorí by chceli predávať: **Tomáš** si myslí, že ešte stúpne a potom chce predávať – 1085 USD, **Lucia**, že ešte viac, až na 1090 USD.

Chcem kúpiť za cenu	Aktuálna trhová cena	Chcem predáť za cenu
		Lucia za 1090 USD
		Tomáš za 1085 USD
	1080 USD	
Janko za 1075 USD		
Peter za 1065 USD		
Zuzana za 1040 USD		

V tomto momente burza **stojí** – žiaden **predaj** (ponuka) **sa nestretol s nákupom** (dopytom, teda neuskutočnil sa obchod a cena sa nepohla. Pretože niektorí si myslia, že ešte klesne, a niektorí, že stúpne. (na burze to samozrejme netrvá dlho, lebo je tam veľa obchodníkov a niekto prave bude chcieť kúpiť a niekto predať a cena sa bude hýbať.).

A teraz prichádzam na burzu ja. Mám veľa peňazí, napríklad 50 000 USD a môžem si dovoliť kúpiť, alebo predať 12 kontraktov (4100 USD na margin x 12 kontraktov je 49200 USD)

A urobím to takto. Poviem burze, že chcem predať toľko kontraktov, na koľko mám penazí, teda 12. **A nemám žiadne zlato :-).** A že nechcem čakať na cenu, ako napríklad Tomáš, ale **mne je jedno, aká to bude cena** (je to tzv. príkaz pre burzu - Market).

Čo urobí burza?

1. Burza povie **Jankovi**, že má niekoho, kto chce predať za takú istú cenu, ako chce on kúpiť. A kúpi pre Janka môj kontrakt za 1075 USD. **Janko má kontrakt kúpený a ja predaný.** Cena sa však pohla, lebo sme uskutočnili obchod za 1075 USD a ten bol posledný.
2. Potom Burza povie aj Petrovi, že má aj pre neho kontrakt za cenu 1065 USD a Zuzane za 1040 USD.
3. **Cena sa prepadne na 1040 USD**, lebo to bol posledný kontrakt so Zuzanou.

Chcem kúpiť za cenu	Aktuálna trhová cena	Chcem predať za cenu
		Lucia za 1090 USD
		Tomáš za 1085 USD
	1080 USD	
Janko kúpi kontrakt odo mňa za 1075 USD	↓	
Peter kúpi kontrakt odo mňa za 1065 USD	↓	
Zuzana kúpi odo mňa za 1040 USD	1040 USD	Tu som ja - hocijaká cena

Ja mám **predané 3 kontrakty** a 3 kúpené majú Janko, Peťko a Zuzana. Cena je 1040 USD – posledný obchod. **To je sranda – žiadne zlato neexistuje, ale cena sa hýbe.**

Ale burza nečaká a ak je niekto ešte nižšie za nižšiu cenu, bude moje kontrakty ponúkať ďalším, keďže mám ešte voľných 9.

Čo sa vlastne stalo?

1. veľkým množstvom peňazí som **prudko znížil cenu zlata.**
2. Janko je v strate – lebo kupoval 1075 USD a teraz je 1040 USD.
3. Petko je v strate – lebo kupoval za 1065 USD a teraz je cena 1040 USD.
4. Zuzana je zatiaľ na nule.
5. Ja mám zisk, lebo som predával za vyššie, ako je teraz cena - cena klesala a ja som short, vtedy zarábam.

Poviete si: Ale takto to bude klesať donekonečna.

Nie, nebude.

Jednak má burza pravidlá, že ak sú veľké poklesy, alebo nárasty, **zatvorí obchodovanie** alebo sa **nájde sa niekto väčší**, kto bude mať viac peňazí.

Predstavme si, že by sa po obchode so Zuzanou stalo to, **že sa objaví ďalší obchodník** – Roman. Ten povie burze, že nech mu kúpi za hocijakú cenu 15 kontraktov. (rovnaký príkaz ako som dal ja – Market).

1. Burza sa preto pozrie na cenu a zistí, že je 1040 USD. **Čakám tam ja s 9 kontraktmi** a je mi jedno, za akú cenu budem predávať
2. Je tam aj Roman, ktorý má pripravené **peniaze na 15 kontraktov** a je mu tiež jedno, za akú cenu nakúpi.
3. Burza podľa pravidiel **predá mojich 9 kontraktov Romanovi** za 1040 USD.
4. Ja mám predané všetky kontrakty, Roman má ešte 6 voľných a chce ešte kupovať za akúkoľvek cenu.
5. Preto sa burza pozrie na trh a zistí, **že je tam ešte Tomáš a Lucia**, ktorí chcú predávať za 1085 USD a za 1090 USD. Preto nakúpi Romanovi kontrakt za 1085 USD a za 1090 USD.
6. **Cena bude zrazu 1090 USD - posledný obchod.**

Chcem kúpiť za cenu	Aktuálna trhová cena	Chcem predáť za cenu
	1090 USD	Lucia predala kontrakt za 1090 USD
		Tomáš predal kontrakt za 1085 USD
Roman kúpi 9 kontraktov	1040 USD	Ja som predal všetky kontrakty

Takto v jednoduchosti **funguje burza** a preto ceny na burze skáču. Samozrejme, nie tak výrazne, lebo na burze je veľa obchodníkov a majú ceny bližšie pri sebe. Burza má svoje pravidlá, iné príkazy a možnosti, ale toto je základny model.

Čo z toho vyplýva?

Ak mám ja (banka) veľa peňazí, môžem si robiť, čo chcem, kým sa nenájde niekto, kto má viac peňazí.

V praxi to funguje tak, že ak niekto veľmi manipuluje cenu a príde sa mu nato, burza mu dá pokutu. Ale ak je v záujme aj burzy, vlády a bánk, aby bola cena manipulovaná, tak sa nič nestane.

Banka má veľmi veľa peňazí a môže manipulovať cenu dovtedy, kým:

- sa jej **neminú peniaze**,
- kým sa **nenájde niekto s viac peniazmi** a pretlačí ju na burze,
- alebo kým nebude **veľmi, veľmi veľa drobných investorov** (Jankov a Zuzaniek) kupovať papierové zlato a tá masa peňazí bude obrovská a pretlačí banku na burze.

To sa teraz na burze deje. Centrálné banky pomocou svojich komplicov masívne predávajú zlato na burze a znižujú umelo jeho cenu.

Aký je dôvod manipulácie?

Nedá sa na to odpovedať presne, lebo to neviem. Môžem iba špekulovať o hlavných 3 dôvodoch.

- centrálné banky **chcú nakúpiť fyzické zlato lacno** a preto cenu manipulujú na burze,
- centrálné banky **chcú odradiť bežných ľudí**, aby kupovali zlato, lebo „ved' kto ho bude kupovať, keď cena klesá.“
- centrálné banky **chcú, aby meny ako USD alebo EUR vyzerali silné**, lebo ak by to nerobili, cena zlata by rástla a to by znamenalo, že sú nejaké problémy. Lebo cena zlata rastie vtedy, keď je zle.

Všetky tri sú dostatočné na to, aby si zlato v rozumnej miere kúpil každý, kto má možnosť.

Ako je súvislosť s fyzickým zlatom – tehličkami a mincami?

1. **Manipulovanie ceny** papierového zlata **znižuje cenu zlata** pre fyzické nákupy a zároveň **odrádza investorov**.

Ale nebude to tak večne. Cena fyzického zlata sa zatiaľ odvíja od burzy. Objavujú sa hlasy, že sa **pri kritických prepadoch môže stať to**, že na burze bude síce cena zlata klesať, ale tehličky budú stáť stále rovnako a ich cena klesať nebude.

Fyzické zlato **má svoje náklady** (ťažba, spracovanie, doprava) a **nemôže jeho cena klesať donekonečna** ako papierového.

2. **Váš nákup sa neprejavuje na burze s papierovým zlatom.**

Akýkoľvek veľký **dopyt po tehličkách nespôsobí** nárast ceny zlata na burze. V posledných rokoch **hlásia takmer všetky mincovne rekordné predaje**. Vypredávajú sa zlaté a strieborné mince, švajčiarska mincovňa Argor Heraeus **produkuje v trojzmennej prevádzke** a vyváža veľkú časť produkcie na Ďaleký východ.

Keď si kúpite 1 uncu zlata, vyrobí vám ju mincovňa, ktorá má zlato napríklad z Afriky. **Nejde to cez burzu** a preto sa na burze **neprejaví silný dopyt** po fyzickom kove.

Záver

Na burze môže banky **znižiť cenu ešte viac, ako je teraz**. Otázkou ostáva, dokedy to budú robiť a či sa cena fyzického zlata neodpojí od burzového.

Aktuálne to má jednu **výhodu** – **cena zlata je zaujímavá na nákup**. Nikto vám nedá garanciu, že ešte nemôže klesať alebo že o rok bude rásť. Zlato je dlhodobý nákup a vaša poistka, ktorú nemusíte využiť, **ale ak sa niečo stane, budete mať reálnu hodnotu**.

A keď je nákup rozumný (10% z majetku) aj riziko, že na zem spadne meteorit zo zlata a jeho cena prudko klesne, prežijeme.

Môžem vám povedať osobné dôvody, prečo zlato v týchto dňoch kupujem ja:

1. **Čína, India, Rusi a iní kupujú zlato** v extrémnych množstvách. Na čo im bude a prečo to robia? Nepoznám presné dôvody, **ale jedna vec mi je jasná – vedia o niečom, alebo niečo chystajú.** A ja chcem byť pri tom, ale nie so všetkými peniazmi, ale iba s **častou peňazí – diverzifikujem.**
2. **Nič dobré** nás asi **v blízkej budúcnosti nečaká.** Nie som pesimista, ale realista s dávkou optimizmu. Pri pohľade na dnešné problémy si nemyslím, že sa **zadlžovanie štátov a obyvateľov alebo tlačenie papierových peňazí** bez kontroly **skončí dobre.** A úprimne závidím tým, ktorí si myslia, že áno.
3. **Keď je cena** niečoho **manipulovaná** smerom dole, má logicky **vyššiu hodnotu, ako aktuálnu cenu.** Nikto by predsa nemanipuloval zlato iba preto, lebo nemá čo robiť. A to mi hovorí, že **aktuálne** si môžem **kúpiť zlato za cenu, ktorá je nižšia,** ako jeho hodnota – **takpovediac v zľave.**

Dakujem za dôveru a tešíme sa nabudúce.

Ing. Slavomír Fogaš

Zlate sporenie a.s.

- **7 rokov s Vami** - na trhu od roku 2009.
- predaj investičného zlata a striebra iba od **renomovaných svetových mincovní.**
- vlastník **zodpovednostnej značky od Puncového úradu SR**
- **2 kamenné pobočky** - Bratislava a Košice.
- **2 800 klientov** - ak nakupujú opakovane, **4 z 5 nakúpia znova** u nás.
- **okamžitá fixácia** ceny zlata a striebra a tovar skladom.
- ako jediný na Slovenku **garantujeme spätný výkup** nielen slovne, ale aj zmluvne.